

[Lindenskov]

Hr. formand. Når folketinget nu afslutter en intens folketingssamling, vil det være på sin plads at gøre nogle bemærkninger om de forhold, der særlig har tilknytning til det færøske samfund.

Ud over det, der ligger i finanslovsvedtagelsen i december 1979, har tinget ikke behandlet nogen lovforslag, der specielt vedrører Færøerne, men på mange andre områder har vedtagelser i folketinget indirekte indvirkning på færøske forhold, på det færøske samfund. Derfor må det altid være af den største interesse for Færøerne at være med i folketingets arbejde.

For nogen tid siden stod der en notits i Berlingske Tidende om, at en EDB-mand havde fundet ud af, at Færøernes tilhørsforhold til Danmark skrev sig tilbage til 1380, dvs. fra det tidspunkt, da Norge kom under den danske trone ved dronning Margrete I's aktive medvirken. Og for at gøre det hele mere nøjagtigt kan selve skæringsdatoen henregnes til den 1. maj, den dag Norges kong Håkon VI døde i 1380; han var som bekendt gift med den daværende dronning Margrete I af Danmark, og det vil sige, at Færøerne således kom til at høre under Danmark på grund af et giftermål.

Det blev dog sådan i realiteten, at det var de norske love, der endnu i nogle århundreder kom til at være gældende for øsamfundet, ja, helt op til nyere historisk tid.

At færingernes naturlige erhverv burde være fiskeri, var ikke nogen selvfølge, thi kongen bød, at retten til landet skulle tilhøre de få, dvs. bønderne, præsterne, embedsmændene, og det var disse, der var bådejerne, og som kunne tvangsudskrive den fattige almue som mandskab til bådene. End ikke havet var frit. Ingen måtte gifte sig osv. uden at eje jord, og hensigten var således at begrænse omfanget af de jordløse, af det jordløse proletariat, som heller ikke havde mulighed for at slippe bort fra landet, thi ved bortrejse skulle der erlægges en ret stor pengesum, og som historieforfatteren skriver: således var der viseligt sørget for alt. Man kunne fristes til at drage sammenligninger og konkludere derhen, at historien gentager sig, at intet er nyt under solen.

Men tilbage til dagens situation, hvor færingerne mest muligt på egne betingelser nu prøver at udvikle og stabilisere samfundet; og i kraft af den selvbestemmelsesrét, vi op-

nåede i 1948, skulle man tro, at mulighederne for at udvikle et godt og bedre samfund var til stede.

I efterkrigsårene efter indførelsen af hjemmestyret, af selvstyret, udviklede samfundet sig til et moderne, forholdvis velfungerende samfund, hvor fiskeriet og erhverv i forbindelse med fiskeri blev grundlaget for hele samfundets udvikling. Og man kunne gentage: således var der viseligt sørget for alt. Men det bør ikke være usagt, at vi ikke har været og ikke er tilfredse med tingenes tilstand, således som udviklingen nu har formet sig på havene, hvor det traditionelle færøske havfiskeri ikke mere er og aldrig mere bliver, hvad det har været.

Hvad angår situationen i dag, hvor vi har gennemlevet en økonomisk, materiel fremgang som ingen sinde før i historien, må det konstateres, at vi alligevel ikke er helt så trygge ved situationen, efter at vi nu i nogle år har været næsten pure vingeskårne i udøvelsen af fiskeriet, vingeskårne i mulighederne for at kunne drive vores altovervejende erhverv på det traditionelle grundlag.

Og i en overgangstid, hvor det, der var godt, der var brugeligt og nødvendigt, pludselig ikke mere er, hvad det har været, kan det være uendelig svært at finde et nyt ståsted. Den økonomiske vækst, som indtil for nylig var en årlig gentagelse, har været ganske aftagende de sidste år med mange fallitter inden for fiskeriet i sit kølvand.

Lagtinget har vedtaget betydelige skatte- og afgiftsforhøjelser. Således er det i indeværende finansår vedtaget at yde op til 250 mill. kr. til stabilisering af fiskerflåden og dette af en total finanslov på ca. 700 mill. kr. I bestræbelserne på at indhøste i egne farvande det, som vi i så katastrofalt omfang har mistet i vore ellers traditionelle fjernfiskevande, er det bydende nødvendigt nu at investere dels i meget store og pengekrævende fiskeskibe i 50-70 mill. kr.s klassen, dels i utraditionelle skibstyper og forarbejdningsanlæg. Vi skal nu til at fiske på meget dybt vand, hvor vi ikke kender de maksimale fiskemuligheder, og den omlægning kræver tid, meget store investeringer og større viden om omfanget af de muligheder, der måtte vise sig. Det er derfor af allerstørste vigtighed for Færøerne endnu en tid fremover at have muligheder for at fiske andre steder